

SMSlivräddare med livsavgörande effekt

Tiden är en kritisk faktor vid livräddande insatser. Genom mobil positioneringsteknik kan SMSlivräddare larmas vid misstänkt hjärtstopp och vara på plats för hjärt-lungräddning innan ambulansen hunnit fram. SMSlivräddare kombinerar mobil teknik med människors vilja och kompetens att hjälpa medmänniskor i en extremt svår situation.

Tid och kunskap räddar liv

Varje år drabbas 10 000 svenskar av plötsligt hjärtstopp. Studier i början av 2000-talet i Stockholm visade att bara tre procent överlevde hjärtstopp. Samtidigt fanns det andra städer i världen där motsvarande siffra var 20-25 procent. Mattias Ringh, läkare och kardiolog vid Södersjukhuset och forskare på Karolinska Institutet berättar:

- *Det var naturligtvis inte en acceptabel situation.*

Idén till projektet SMSlivräddarna fick en professor vid Hjärtstoppcentrum en dag när han satt på en stillastående buss. När busschauffören väl körde iväg så såg professorn att en kvinna låg på gatan och att en ambulans hade anlänt till platsen. Hade detta hänt idag, så hade professorn fått ett SMS direkt från SOS Alarm och kunnat hjälpa till med hjärt-lungräddning innan ambulansen kom till platsen.

FAKTA

Över tre miljoner svenskar är utbildade i hjärt- och lungräddning. Det finns en stor potential att rekrytera fler frivilliga till nätverket. Vem som helst som är över 18 år och som genomfört en utbildning i hjärt- och lungräddning kan bli SMSlivräddare.

Frivilliga livräddare gör skillnad

I Stockholm drabbas 900 personer varje år av plötsligt hjärtstopp utanför sjukhus. För den drabbade ökar chansen till överlevnad med två till tre gånger om man får omedelbar hjärt-lungräddning. Genom mobil positioneringsteknik kan SMSlivräddarna larmas vid misstänkt hjärtstopp, när de är inom ett avstånd av 500 meter.

Det är ännu för tidigt att säga hur många liv som räddats tack vare SMSlivräddare. Det krävs fler och större studier för att fastställa det. Men resultaten visar att SMSlivräddare har varit på plats före ambulansen i mer än 50 procent av larmen.

- *Resultatet från projektet visar att 30 procent fler människor får hjärt-lungräddning innan ambulans anländer. Så vitt vi vet har ingen i världen beskrivit en så kraftfull och snabb ökning.*

Tjänsten som varit i drift under några år visar att tekniken och logistikkedjan fungerar i dessa situationer. Det går att få fram resurser extremt snabbt.

- *Systemet kan i framtiden användas inom andra områden, exempelvis inom psykiatrin, vid trafikolyckor i glesbygd eller varning till allmänhet.*

Och det är ingen tvekan om att det finns ett stort intresse och engagemang att bidra hos allmänheten. Hittills har 13 000 frivilliga registrerat sig som SMSlivräddare - bara i Stockholm. Flera livräddare återkommer och undrar hur det gick med den drabbade och har även på olika sätt erbjudit sig att delta i den fortsatta utvecklingen av tjänsten.

Tvärvetenskaplig ansats

SMSlivräddaren anses världsunikt genom att projektet kombinerar medicin, samhällsvetenskap och IT för att öka överlevnaden vid ett av de mest akuta tillstånd som finns där överlevnadschansen är som sämst. Tjänsten har utvecklats i ett forskningsprojekt av Karolinska Institutet och Södersjukhuset, i samarbete med bland andra SOS Alarm och Hjärt-lungfonden. Fortsatta forskningsstudier kommer göras av Karolinska Institutet för att utvärdera effekter och överlevnad vid insatser.

- *Behovet hade vi ju ganska klart för oss, utmaningarna har varit att omsätta detta i exempelvis tekniska specifikationer. Sen skall man inte underskatta tiden det tar att genomföra en sådan här idé.*

FAKTA

SMSlivräddare är frivilliga personer med utbildning i HLR som genom en applikation för geografisk positionering (GPS) i mobilen kan larmas om ett misstänkt hjärtstopp sker i närheten (inom 500 m). Dessutom finns möjlighet att ge instruktioner genom mobilen, t.ex. var närmaste hjärtstartare finns.

Crowdsourcing innebär att företag eller institutioner tar en uppgift som i vanliga fall utförs av anställda inom organisationen och lämnar ut uppgiften ("out sourcar") till en odefinierad skara människor (massan). Källa: *Brabham, Daren C. (2013). Crowdsourcing. MIT Press Essential Knowledge.*

FÖRDJUPAD LÄSNING

För mer information om SMSlivräddare: <http://www.smslivraddare.se>

Appen finns att ladda ner på App Store och Google play

Samarbete och resurser skapar möjligheter

Framgångsfaktorn för SMSlivräddaren handlar i grunden om en konkret och god idé som engagerar människor. Alla förstår idén och den engagerar, så projektet har sålt sig själv.

Många gånger kan det vara svårt att få gehör och finansiering, men SMSlivräddaren har fått stöd från flera parter som Laerdalsdalstiftelsen, Hjärt-lungfonden och telefonoperatörer. Även samarbete med SOS Alarm, polis och ambulans har varit viktigt. En annan viktig faktor har varit forskargruppens sammansättning och positiva attityd.

Koppling till hjärtstartare kan rädda fler liv

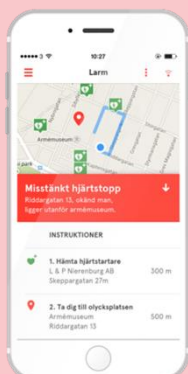
Runt om i Sverige finns cirka 30 000 hjärtstartare på publika platser. Men de används mycket sällan. Nyligen lanserades en teknisk lösning som ger larmmottagare information om var närmast tillgängliga hjärtstartare finns.

- *När hjärtstartare används vid hjärtstopp kan sju av tio överleva. Hjärt-lungräddningen är jätte viktig, men om den kombineras med en hjärtstartare så kommer det göra påtaglig skillnad.*

SMSlivräddare har väckt stor medial uppmärksamhet och belönats med flera priser. Bland annat fick projektet Vitalis-stipendiet 2012. År 2014 blev man Årets projekt på CIO Awards som lysande exempel på hur IT kan användas för att skapa sann nytta med livsavgörande effekt. Näst på tur är Västra Götalandsregionen som fattat beslut att använda metoden. Arbetet har påbörjats med att anpassa tjänsten efter regionala förutsättningar och behov.

- *Det finns ett stort intresse och vi har fått förfrågningar från flera andra landsting och länder i Norden, så det finns goda möjligheter att sprida konceptet.*

BILDEXEMPEL SMSLIVRÄDDARE

Mattias Rings tips för innovationsarbete

Mattias Rings ger följande råd för att lyckas med innovationsarbete:

- ✓ Tro på idén
- ✓ Ge aldrig upp
- ✓ Ha tålamod
- ✓ Var systematiskt

SMSLIVRÄDDARE UR ETT INNOVATIONSPERSPEKTIV

Vad är innovationen?

SMSlivräddare har innoverat larmkedjan (processinnovation) genom att ta tillvara på outnyttjade resurser i samhället för att skapa värde (organisatorisk innovation/social innovation). Med stöd av digital teknik (digital innovation) erbjuds nytt sätt att möjliggöra snabbare hjälpinsats (tjänsteinnovation) vid plötsligt hjärtstopp utanför sjukhus.

Konkret resultat

- Enkel app tillgänglig som mobil tjänst
- 13 000 frivilliga användare i Stockholm
- 30 procent fler får HLR-hjälp innan ambulansen kommer
- Tjänsten sprids till fler regioner

Gynnsamma faktorer

Inom innovationsforskningen finns ett antal faktorer som anses stödja innovationsförmågan. I fallet SMSlivräddare kan följande faktorer kännas igen:

- Idéer kan uppstå av en trigger var och när som helst (och av vem som helst)
- Tvärvetenskapligt och gränsöverskridande samarbete breddar perspektiv och ökar sannolikheten för nytänkande
- Perspektivskifte vad gäller resurser - vem som kan bidra med vad, hur och när
- Eldsjälar och engagerade medarbetare som driver utvecklingen
- Samarbete med externa parter (ideell förening, akademi, verksamhet, näringsliv) som kan bidra med resurser, nya perspektiv och/eller dela risktagande.
- Mod att utmana traditionella gränser och hantera

UTMANINGAR

- Teknikutveckling – att som vårdprofession specificera och kravställa på tydligt sätt
- Integritets- och ansvarsfrågor

FRAMGÅNGSFAKTORER

- Konkret idé som engagerar
- Forskargruppens sammansättning och positiva förhållningssätt
- Finansiering av forskningsprojektet
- Bra samarbeten med externa parter